

Patarimai tėvams, ruošiantiems vaikus į mokyklą:

- Vaikas turėtų žinoti savo vardą, pavardę, lytį, kiek jam metų, kur gyvena;
- Orientuotis jam pažįstamoje aplinkoje, žinoti dažniausiai vartojamų daiktų paskirtį, rūpintis jam priklausančiais daiktais;
- Pažinti spalvas ir jas pavadinti, rasti nurodytos spalvos daiktų aplinkoje;
- Rūšiuoti, klasifikuoti, lyginti daiktus pagal formą, dydį, spalvą;
- Skirti savaitės dienas, teisingai vartoti laiko sąvokas „vakar, šiandien, rytoj“;
- Žinoti metų laikus ir pagrindinius jų požymius;
- Pažinti bent pagrindines raides ir skaičius (artimųjų vardų raidės, skaitmenis iki 5-7);
- Suvokti skaitymo ir rašymo kryptį (iš kairės į dešinę);
- Domėtis iš ko pagaminti daiktai, tyrinėti juos, bandyti suvokti veikimo principą;
- Pastebėti išorės detales, skirti lytėjimu pažįstamų daiktų savybes;
- Domėtis nauja veikla, žaidimais;
- Skirti realybę nuo prasimanymo;

- Atsiminti ir naudotis tuo, ką išmoko;
- Raskite laiko kiekvieną dieną po 20 min. vaikams garsiai paskaityti kokį nors tekstą-geriausiai tinka pasakėlė. Tokiu būdu lavėja vaiko vaizduotė, vėliau jie padės lengviau formuoti skaitymo bei rašymo įgūdžiams;
- Vaikams, turintiems tarimo trūkumų naudinga kasdienė artikuliacinė mankšta;
- Sekite vaiko kalbą. Taisykite netaisyklingai tariamus garsus. Patys stenkitės kalbėti taisyklingai.

Kaip skatinti vaiko kalbą?

Artikuliacinė mankšta.

Mokykite vaikus pakankamai prasižioti: **apatinis žandikaulis** turi būti judrus. Jo judesius galima ištrenuoti tikslinant garso "a" tarimą. Kad taisyklingai tartų garsus "s", "z", "c", jie turi mokėti ištempti lūpas šypsenai. Šiuos lūpų judesius galima išstobulinti tariant garsus "ė", "e". Norint taisyklingai išstarti priebalsius "š", "ž", "č", reikia lūpas atkišti į priekį. Šito galima išmokti kartojant garsus "o", "u". Svarbus vaidmuo tariant garsus tenka **liežuviui**. Liežuviu daromi iškilimai už skruosto.

Judinamas liežuvis į šonus, imituojamas tiksintis laikrodukas. Pravėrus burną liežuvio galiuku "valomi" apatiniai dantukai iš vidaus pusės, darant judesius iš vienos pusės, paskui - iš apačios į viršų.

Lavinkite vaikų **smulkiąją motoriką**. Sudėtingi rankų judesiai, teigiamai veikia kalbinius procesus. Kartu su vaiku verkite karoliukus, suvykite įvairaus storio siūlų kamuoliukus, mokykite užsegti įvairaus dydžio sagas, žaiskite pirštų žaidimus, derindami su trumpais ketureiliais, tautosakos tekstais.

Padėkite vaikams įsisavinti **sąvokas**. Vaikai po truputį išmoksta, kad ir obuolys, ir bananas, ir kriaušė yra maistas. Vėliau jie sužino, jei tik suaugę jiems padeda, kad šie maisto produktai yra vaisiai. Ir ne daržovės. Beveik viską šiame pasaulyje galima suskirstyti į kategorijas, suklasifikuoti. Vaikai to mokosi natūraliai. Tačiau suaugusiems reikia nepamiršti to išmokyti.

Muzikos, garso įrašų, pasakų klausymas, dainavimas, grojimo įgūdžiai tiesiogiai įtakoja vaikų kalbinę klausą ir tartį.

Kalbos ir kalbėjimo sutrikimai

- Dažniausiai pasitaikantis kalbėjimo sutrikimas- **dislalija (šveplavimas)**. Būdinga foneminės klausos neišlavėjimas ir garsų tarimo trūkumai: iškraipymas, stabilus keitimas, painiojimas bei praleidimas. Vaikams augant, ji neišnyksta savaime.
- **Kalbos neišsivystymas**. Vaikas netaisyklingai taria kalbos garsus. Kartais gali ištarti atskirus garsus, bet painioja juos kalbėdamas. Neskiria panašiai skambančių garsų. Silpni garsų analizės žodžiuose įgūdžiai. Geba įvardinti aplinkos daiktus, bet pasitaiko netikslių sąvokų. Nežino kai kurių apibendrinančių žodžių. Ribotas sinonimų kiekis. Sakiniuose vis dar pasitaiko derinimo, prielinksnių parinkimo klaidų. Savarankiškos minties raiška išlieka nepakankama.
- **Rašymo/skaitymo sutrikimams** būdinga: panašaus skambesio garsų sukeitimai (skardus ir duslus priebalsis, ilgas ir trumpas balsis), žodžių struktūros iškraipymai, panašių raidžių sukeitimai bei

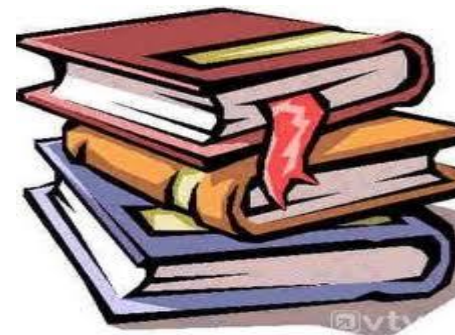
gramatinės klaidos. Mokiniai sunkiai įsimena raides, nepritaiko išmoktų taisyklių.

- Tik bendraudamas vaikas išmoksta kalbėti taisyklingai. Būkite kūrybiški. Bendraukite su vaiku, sekite pasakas, skatinkite vaiką kalbėti. Išklausykite, leiskite pasisakyti, vertinkite jo atsakymus. Domėkitės vaiko veikla, rezultatais arba tiesiog būkite šalia. Kurkite savo pasakas per tikrąjį buvimą kartu. Nebijokite sustabdyti savojo laiko, skirkite jį savo vaikams. Jie to verti.

Naudota literatūra:

1. A.Andrijanova, S.Vilkienė „Garsų tarimas“.
2. A.Garšvienė, R.Ivoškuvienė „Logopedija“
3. Straipsniai spaudoje.

Vaiko kalba – mūsų visų rūpestis

Jonavos r. Ruklos J.Stanislauško pagrindinės mokyklos
Logopedė Gitana Mockuvienė